

Arbetsrapport 2006 · 42

Finansiering och strategi

En fallstudie över KK-stiftelsens profil- och plattformssatsning
vid Blekinge Tekniska Högskola

PETER SCHILLING & MARIA JOHANSSON

Institutet för studier av utbildning och forskning
Drottning Kristinas väg 33D
SE-114 28 Stockholm
www.sister.nu

ISSN 1650-3821



FINANSIERING OCH STRATEGI

*En fallstudie över KK-stiftelsens profil- och plattformssatsning
vid Blekinge Tekniska Högskola*

Peter Schilling & Maria Johansson

UPPDRAGET

Denna förstudie har initierats av KK-stiftelsen och är en fallstudie av Blekinge tekniska högskola (BTH). Förstudien fokuserar på KK-stiftelsens första plattform- och profilsatsningar vid BTH och är ett led i KK-stiftelsens förnyelsearbete. Syftet är också att studien ska fungera som ett första steg i en eventuellt större studie, där ett urval av KK-stiftelsens projekt och profiler skall studeras. Samtidigt som denna studie initierats, har plattformarna och profilerna genomgått utvärderingar av både forskningsinsatsen (Peer Review) och utvärdering av mer organisatoriska aspekter. Mot denna bakgrund fungerar den första delen av uppdraget som en förstudie där intressanta frågeställningar pekas ut och teoretiska och metodologiska angreppssätt prövas för att kunna användas vid en framtida mer omfattande studie.

I princip kan en förstudie göras på två sätt – antingen som en generell litteratur genomgång eller med fokus på teori- och begreppsdiskussion. I tabellen beskrivs de principiella skillnaderna mellan de båda sätten att genomföra en förstudie.

Två typer av fallstudier

Generell	Fokuserad
Litteraturgenomgång	Teori/begreppsfokus
Övergripande resonemang	Empiriskstudie (fallstudie)
Allmänna slutsatser	Specifika slutsatser
Kontextuell generalisering	Teoretisk generalisering

I realiteten bedrivs de flesta förstudier med inslag av de båda typerna. Begreppsparen i tabellen är därmed inte av uteslutande karaktär och inte heller varandras motsats. Exempelvis innehåller de flesta förstudier någon form av litteraturgenomgång, kompletterat med en diskussion om olika begrepp och teoretiska angreppssätt. Poängen med de olika typerna är att de indikerar inriktningen på fallstudierna och vilka resultat som är möjliga att komma fram till.

I denna förstudie har vi valt att utgå från uppdragets inriktning dvs. en förstudie i fallstudiens form för att belysa de innehållsmässiga delarna. De senare formulerades i uppdragstexten som ”...att genom en förståelse av hur kunskapsproduktionen sker i

samverkansmiljöer beskriva vilka effekter den har hos de deltagande företagen och vilka konsekvenser både formerna och effekterna får för KK-stiftelsen vidare arbete med att utveckla nya kunskapsmiljöer”.* Skälen till att vi valt att göra en fokuserad fallstudie var främst att vi ville prova ett teoretiskt angreppssätt som har potential att belysa de innehållsmässiga perspektiven. Vi menar att en fokuserad fallstudie (framförallt begreppsdiskussionen) gör det möjligt att tillfredsställa de mer forskningsrelaterade kraven (eller om man vill kraven på allmän kunskapsgenerering). Dessutom är en fokuserad fallstudie lämplig om man vill vara mer specifik i resultatens policyimplikationer och därmed öka kunskapens användbarhet.

Med krav på både allmän och användbar kunskap kommer denna studie bli tudelad. Först kommer vi att genomföra en fokuserad förstudie som ligger till grund för att ge användbar kunskap för KK-stiftelsen. Den delen av uppdraget som ska generera allmän kunskap har vi valt att närma oss genom att prova om de tre mekanismerna kontrakt, kontroll och opportunt beteende från uppdragsgivar- uppdragstagaransatsen kan användas för att förstå utfallet av en forskningsfinansieringssatsning där det finns flera uppdragsgivare. I vår fallstudie över BTH undersöks problematiken genom tre frågor:

Vilken roll har KK-stiftelsen relativt andra forskningsfinansiärer vid BTH?

Hur använder sig BTH av KK-stiftelsens satsningar i sitt dagliga arbete?

Vilka mekanismer kan bidra till att förklara relationen mellan BTH och KK-stiftelsen?

Det andra kravet, att ta fram användbar kunskap, kommer denna studie att tillfredsställa genom att ge tentativa rekommendationer för KK-stiftelsen fortsatta arbete som baserar sig på resultaten från vår fallstudie av BTH. Detta duala angreppssätt, alltså att göra en fokuserad fallstudie och vara specifik i policy implikationerna, har medvetet valts i de planeringsdiskussioner som KK-stiftelsen och SISTER haft under våren och hösten 2005. Ett ytterligare motiv för det duala angreppssättet är att både förstudien och den eventuella fortsättningen är en del av SISTER:s institutsprojekt *Knowledge Environments of Tomorrow* som bedrivs i samarbete med Chalmers och Lunds universitet. Institutsprojektet har som ett av sina mål att bedriva forskning som är ”policyrelevant” och siktar mot att hålla en hög vetenskaplig kvalitet.

* Schilling & Deiacò (2005-06-17) Vad händer när högskolan och näringslivet samarbetar? Förslag på en förstudie om samproduktionens former och effekter i KK-stiftelsen forskningsatsningar, (Arbetsmaterial)

INLEDNING

Det svenska högskole- och forskningssystemet har under senaste decenniet genomgått ganska stora förändringar, exempelvis har studentantalet ökat markant, styrning av högskolan har gått från centralstyrning till ett decentraliserat system och alla svenska högskolor och universitet har blivit beviljade fakultetsanslag. Förändringarna kan spåras både till den nationella högskolepolitiken men också till mer övergripande internationella trender. Det är ofta svårt att utkristallisera något genuint ”svenskt” men vissa särdrag går ändå att identifiera. Det mest unika är att universiteten och högskolorna i Sverige är på det stora hela ensamma utförare av den offentligt finansierade forskningen.

Finansieringsfrågan är kanske den mest debatterade av den mångfald av diskussioner som har behandlat universitetens och högskolornas omdaning. Finansieringsdebatten går att hitta både i akademiska och mer allmänna sammanhang. I den förra kan man, hårddraget och något fyrkantigt, urskilja tre områden. Inom det första området, som analyserar finansiering av kunskapsframställning på organisationsnivå, är studierna över ”Academic Capitalism” av Slaughter m.fl. kanske mest kända.¹ I studierna menar de att universiteten under ett ökande finansiellt tryck, exempelvis genom att de offentliga anslagen minskar (i alla fall relativt till de ökande uppgifterna) söker nya vägar att finansiera sin verksamhet, genom att arbeta aktivt med strategi, profilering m.m. Slaughter m.fl. menar att universiteten därigenom försöker dra till sig (duktiga) studenter och forskare. Internationella exemplen kan göras många och även de svenska universiteten och högskolorna har börjat arbeta med marknadsföring och varumärkesbyggande.² Men kanske det mest påtagliga inom den svenska högskolan är de senaste årens utveckling mot strategiskt arbete.

¹ Slaughter & Leslie (1997); Slaughter & Rhoades (2004).

² Larsson & Wood (2005).

EN PROFILERAD HÖGSKOLA I BLEKINGE

Utvecklingen vid Blekinge tekniska högskola (BTH) har drag av både nationell politik och de trender som Slaughter m.fl. visar på. BTH eller Högskolan i Karlskrona/Ronneby som den hette när den bildades 1989 har en tydlig prägel mot IT och kan sägas vara ett resultat av ekonomisk kris, regionalpolitik och akademisk profilering i en för högskolan lyckad kombination. Uhlin m.fl. menar att man kan spåra tillkomsten av BTH genom att undersöka ekonomiska förutsättningar i regionen och regionalpolitisk vilja.³ De ekonomiska förutsättningarna var att Blekinge drabbades hårt av den s.k. 90-tals krisen som redan under mitten av 1980 hade nått regionen. Krisen resulterade i industrinedläggelse och hög arbetslöshet.

Den regionalpolitiska viljan att både höja utbildningsnivån och utveckla industrier som kunde ersätta de nedlagda fick gehör hos regering och riksdag. Riksdagen beslutade 1988 att inrätta en högskola i Karlskrona/Ronneby. Beslutet innehöll, kortfattat, utbildningar på två orter, profileringen mot programvaruutveckling, ett center för mjukvaruindustrin i Ronneby som skulle kompletteras av satsningar på mer teknisk utbildning i Karlskrona. Till dessa inriktningar kom att en forskningspark skulle förläggas i Ronneby.⁴

När högskolan väl var etablerad var dess ambition att skapa en ”inriktning”⁵ mot tillämpad IT. Idén till att gå vidare med ”inriktningen” från mjukvaruutveckling till tillämpad IT kom delvis från samverkan med näringslivet och projektet TelecomCity som syftade till att utveckla telekombranschen i Blekinge. Inom inriktningen skapades flera magisterprogram och forskning riktades mot områden som hade inslag av tillämpad IT.⁶

Den strategiska inriktningen stärktes under senare delen av 1990-talet och den tekniska forskningen bedömdes som mycket framgångsrik. Högskoleverket föreslog för regeringen som 1998 beslutade enligt förslaget, att högskolan skulle få tekniskt vetenskapsområde, d.v.s. rätten att utfärda teknisk doktorsexamen. I samband med att

³ Uhlin, m.fl. (2005), sid 2-6.

⁴ Uhlin, m.fl. (2005), sid 2-6.

⁵ Vi använder medvetet ordet ”inriktning” i denna uppsats. I BTH:s officiella dokument kallas ”inriktningen” för profil. Vi menar att användning av källans begrepp i denna uppsats förvirrar mer än klargör eftersom KK-stiftelsen profilsatsning inte är samma sak som BTH:s profil.

⁶ Haikola (2002), sid 10-12.

Högskolan i Karlskrona/Ronneby fick tekniskt vetenskapsområde bytte den namn till Blekinge tekniska högskola.⁷

BTH har alltså utvecklats genom både externa och interna drivkrafter, högskolan har utfört ett konsekvent arbete med sin inriktning, bidragit till regional utveckling, bedrivit framgångsrik utbildning och forskning (åtminstone inom vissa områden). Utvecklingen vid BTH kan sägas vara relativt unik för Sverige och lyfts ibland fram som ett av de bästa exemplen på inriktat strategiskt arbete genom samverkan med stat och näringsliv.⁸ Denna väg att utveckla sig har dock på senare år visat sig vara ganska svårhanterlig. Sekelskiftet 2000 förde en viss nedgång i den ekonomiska utvecklingen. Denna gång var det mer branscher som telekom och IT som drabbades hårt. För BTH:s inriktning var det dock ett hårt slag, exempelvis har man haft svårt att rekrytera studenter, speciellt nationellt, näringslivet har haft svårt att finansiera nya forskningsprojekt och högskolans intäkter från uppdragsutbildningar sjunker (diagram 1, sid. 5). I denna nedgång håller BTH fast vid sin inriktning och fördjupar sin profil mot tillämpad IT till att gälla alla områden vid högskolan. Till detta kommer att ytterligare en inriktning mot hållbar utveckling har arbetats fram. BTH agerar också för att få bli ett tekniskt universitet, en förhoppning som ställs till en regering som klart deklarerat att Sverige inte behöver fler universitet.

Forskningsfinansiering vid BTH

Universitetssträvanden kan också diskuteras i finansieringstermer och då ses universitetssträvanden ofta som en väg att få bättre finansieringsmöjligheter generellt men i Sverige kanske framför allt statlig sådan. Den internationella forskningen inom området offentlig finansiering av högre utbildning och forskning är naturligtvis inte helt frikopplad från diskussionen om "Academic capitalism". Problematiken med den offentliga finansieringen belyses med olika metoder och angreppssätt⁹, exempelvis studier som analyserar den högre utbildningens finansiering med mer ekonometriska metoder.¹⁰ Det är svårt att dra någon generell slutsats om finansieringen från dessa studier utan att konstatera att finansieringen har blivit mer diversifierad. Möjligtvis är ytterligare en

⁷ Haikola (2002), sid 10-12.

⁸ Högscoleverket 2004.

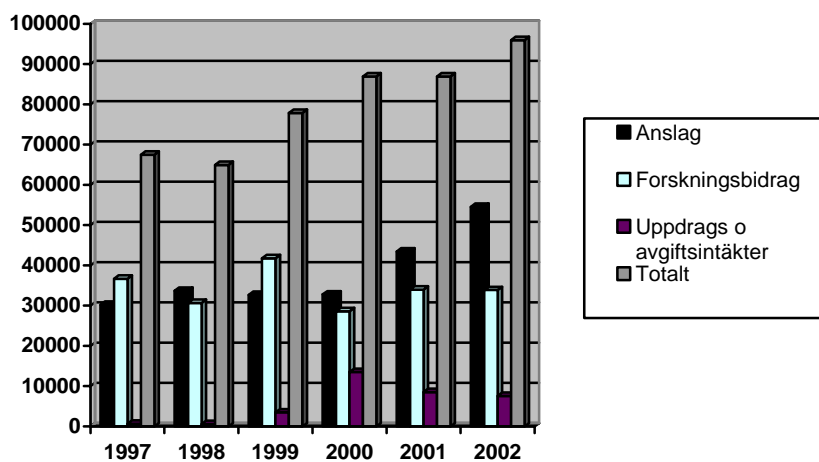
⁹ Se exempelvis Marginson (1997) och Teixeira m.fl. (2004).

¹⁰ Se t.ex. Salerno (2004).

generell slutsats att privat finansiering, om det så gäller sponsring från företag eller via terminsavgifter, har blivit en allt vanligare inkomstkälla för vissa universitet internationellt, kanske framförallt i USA. Detta gäller bara delvis den svenska utvecklingen. I Sverige, precis som i flera länder i Europa är det inte tillåtet att ta ut avgifter av studenter men det har kanske blivit vanligare att näringslivet sponsrar vissa aktiviteter, exempelvis arbetsmarknadsdagar mm. Det som går att observera är att uppdragsutbildningen har ökat men är fortfarande en liten intäktskälla för de flesta lärosäten i Sverige.

Dessa förändringar men med andra förtecken går att spåra vid BTH. Diagram 1 visar ett ökat beroende av staten i BTH:s forskningsfinansiering. Dessutom framgår av diagram 1 att BTH:s intäkter har ökat under åren 1997-2002. Det betyder dock inte att man kan dra den enkla slutsatsen att krisen för högskolan skulle vara något av en chimär och det finansiella tryck på de högre utbildningsinstitutioner som identifieras i den internationella forskningen inte skulle vara giltig vid högskolan. Flera studier bl.a. Högskoleverkets årsrapport visar att kostnaderna ökar mer än anslagen.¹¹

Diagram 1, Forskningsintäkter vid BTH, 1997-2002, fasta priser



Källa: Högskoleverket (2004), 108 , tabell 1.

Till detta kommer att omvärldsförändringarna och de ekonomiskt svårare tiderna för telekom och IT-branscherna märks också i de sjunkande intäkterna från uppdrag och

¹¹ Högskoleverket (2005), sid 74.

avgifter under de första åren på 2000-talet. Den posten är mycket liten under hela perioden och uppgår till ca 8 mkr av total ca 96 mkr 2002 (diagram 1), dvs. ca 8% av de totala intäkterna. Den kanske mest intressanta utvecklingen har forskningsbidragen. De uppgår till ungefär 30 mkr (fasta priser) under åren 1997-2002 med två undantag 1997 och 1999 då uppgår de till cirka 40 mkr. Dessa bidrag fås genom konkurrens och är därmed en, om än mycket grov, indikator på kvaliteten av forskningen vid BTH. En möjlig tolkning av att bidragen har en något så när jämn utveckling är att BTH:s forskningsinriktning inte drabbas lika hårt som den övriga verksamhet när omvärlden förändras.

En annan tolkning är att BTH har haft en genomtänkt strategi när de utvecklar sin inriktning. Högskolan har en klar inriktning innehållsmässigt och en lika klar vision för samarbetspartners, de säger sig själva arbeta enligt ”Triple helix”-ansatsen. Detta borde avspeglats i valet av forskningsfinansiärer. Ett givet val borde vara näringslivet men som vi sett ovan är näringslivet inte ensam finansiär och står generellt för en liten del av finansieringen. Staten är den största och fakultetsanslagen har under de senare åren av den studerade perioden blivit en allt viktigare intäktskälla för BTH (diagram 1).

Problemet

Problemen vi identifierat ovan, att ”välja” finansiärer och hur universitet och högskolor arbetar med olika lösningar har också beskrivits i studier över forskningsfinansiering. Detta är också ett relativt stort forskningsfält och den internationella litteraturen är omfattande. Litteraturen rör sig från kommuners och landstings finansiering av forskning eller motsvarande nivå, via näringslivets och staters finansiering av forskning till internationell nivå, exempelvis EU:s ramprogram. Litteraturen om forskningsfinansiering behandlar också vad olika typer av finansiering leder till, exempelvis patent, citeringar etc.¹² Vidare går det att urskilja studier som analyserar hur olika aktörer, både finansiärer och utförare, agerar för att nå sina mål.

Den senare typen av studier har under senare år uppmärksamats i stor utsträckning. Det kanske mest talande exemplet är att den relativt kända tidskriften inom fältet ”forskning om forskning” *Science and Public Policy* hade ett temanummer om problematiken

¹² För en diskussion om forskningsfinansieringslitteraturen se t.ex. Schilling (2005), sid. 37-48.

mellan uppdragsgivare och uppdragstagare under 2003.¹³ Det forskarna som bidrar till temanumret intresserat sig för är relationen mellan finansiärer och utförare, i teoretiska termer brukar den beskrivas som ”principal- agent”, d.v.s. att någon ”the principal” (uppdragsgivaren) ger via ett kontrakt ”the agent” (uppdragstagaren) ett uppdrag. I detta fall handlar det alltså om forskningsfinansiering.¹⁴ Denna problematik har även uppmärksammats av svenska forskare på senare år, Schild & Sörlins¹⁵ studie av tvärvetenskap har ett sådant angreppssätt. De menar att även om det finns begränsningar i hur mycket en uppdragsgivare- uppdragstagareanalys kan förklara är det en givande utgångspunkt om man vill förstå hur forskningsfinansiering påverkar utvecklingen av högskolorna och universiteten.

Det är i linje med Schild och Sörlins argument ovan som denna studie tar sin utgångspunkt. Vi vill försöka förstå hur en forskningsfinansiär (KK-stiftelsen) påverkar en högskola (Blekinge tekniska högskola, BTH) genom att studera relationen de har som uppdragsgivare och uppdragstagare och därigenom diskutera de deltagande företagens roll. Det intressanta med KK-stiftelsen i detta sammanhang är att den inte har en traditionell roll som forskningsråd utan har vidare ambitioner med sin forskningsfinansiering. Exempelvis vill KK-stiftelsen påverka inriktning och strategiska val vid de högskolor som dess satsningar riktar sig emot. BTH:s strategiarbete ligger väl i linje med KK-stiftelsens intentioner. Men som vi ovan beskrivit finns det fler finansiärer som påverkar högskolan. Den övergripande frågan eller problemet som kommer att undersökas blir därmed att försöka förstå hur och vilka mekanismer som kan förklara utfallet av forskningsfinansiering i en miljö där det finns flera uppdragsgivare. Vi kommer att undersöka problemet utifrån tre frågeställningar:

Vilken roll har KK-stiftelsen relativt andra forskningsfinansiärer vid BTH?

Hur använder sig BTH av KK-stiftelsens satsningar i sitt dagliga arbete?

Vilka mekanismer kan bidra till att förklara relationen mellan BTH och KK-stiftelsen?

¹³ *Science and Public Policy* (2003), vol 30, no 5, Beech Tree Publishing.

¹⁴ Principal-Agent-teorierna kommer från ekonomiämnena och har behandlat frågor som varför finns företag och hur styr man dem? Även inom analyser av politiskt styrda organisationer finns denna ansats. För en grundlig genomgång om teoriutvecklingen se t.ex. Moe (1984).

¹⁵ Sörlin & Schild (2005).

FÖRHÅLLANDET UPPDRAGSGIVARE- UPPDRAGSTAGARE

Några teoretiska utgångspunkter

Principal- agent teorin, i vår översättning uppdragsgivare- uppdragstagare teorin, har visat sig kunna användas i studier av forskningsfinansiering. Det bör påpekas att denna förstudies problematik kan förstås från flera olika perspektiv och andra teoribildningar eller koncept anpassade till studier om forskningens villkor¹⁶. Exempelvis har Etzkowitzs ”Triple Helix” ansats använts för att studera liknande problematik vid danska universitet.¹⁷

”Triple Helix” ansatsen antar att näringslivet, högskolan och staten samverkar på lika villkor och att de, i princip, kan ta varandras roller.¹⁸ Detta brukar beskrivas som kärnan i ”Triple Helix” ansatsen och har exempelvis kritiserats av van der Meulen. Han anser att denna något förenklade syn på förhållandet mellan olika parter måste problematiseras ytterligare. van der Meulen menar vidare att exempelvis forskningsråd inte riktigt kan rymmas inom ansatsen eftersom det inte är helt självklart att de tar på sig en av rollerna. De har i stället en medlande roll mellan exempelvis staten och universiteten.¹⁹

Både Braun & Guston (2003) och av Braun (2003) svarar indirekt på frågan varför ”Triple Helix” ansatsen inte riktigt kan användas för att förstå relationerna i ett forskningssystem. De menar att man måste använda ansatser som tar hänsyn till de faktiska hierarkiska relationer som präglar ett forskningssystem. Båda artiklarna menar att uppdragsgivar- uppdragstagarteorin på ett bättre sätt fångar de hierarkiska relationerna och ger en förklaring till olika beteenden inom ett forskningssystem.²⁰ Sammanfattningsvis kan man säga att uppdragsgivar- uppdragstagarteorin vill förklara hur och varför en uppdragstagare genomför en uppgift den har fått från uppdragsgivaren. Enligt teorin beror utfallet, d.v.s. hur bra eller dåligt uppdragstagaren utför uppdraget, på tre grundläggande mekanismer. Den första, ”adverse selection” (problematiskt urval),

¹⁶ För en genomgång av alternativa angreppssätt se Schmidt Kalpazidou (2002).

¹⁷ Langberg (2002).

¹⁸ Se t.ex. Leydesdorff & Etzkowitz (2001).

¹⁹ van der Meulen (2003), sid 323-324.

²⁰ Braun & Guston (2003); Braun (2003).

alltså det problematiska med att välja rätt utförare d.v.s. välja rätt person eller organisation för att utföra uppgiften. Svårigheten för uppdragsgivaren är främst att uppdragstagaren har ett informationsövertag. Detta gäller inte minst i forskningssammanhang där forskarna oftast har ett stort informationsövertag, de är specialister, medan anslagsgivarna ofta är generalister.²¹ Mekanismen problematiskt urval kommer inte att studeras i denna studie eftersom varken frågeställningarna, syftet eller konstruktionen av initiativen (plattformar och profiler) kan sägas beröra denna mekanism (se sid. 15).

De två andra mekanismerna ”contract” (kontraktet) och ”moral hazard” eller ”shirking” (opportunistiskt beteende) hänger intimt samman genom den kontroll av uppdragstagaren som uppdragsgivaren utövar.²² Kontraktet eller delegationen är alltså det avtal som specificerar det uppdrag som ska utföras och innehåller arbetsuppgifter och resurser för arbetet. För att kontraktet ska efterlevas behövs en kontroll av uppdragstagaren, antingen efter kontraktet löpt ut eller som en del av fortlöpande arbetet. Denna kontroll behövs för att uppdragstagaren ska utföra arbetsuppgifterna och använda resurserna enligt kontraktet. Genom kontrollen undviks opportunistiskt beteende d.v.s. att uppdragstagaren gör något annat än det som stipuleras i kontraktet.²³ Dessa mer basala definitioner och dess inbördes relationer har under senare tid utvecklats och anpassats efter de kontexter de blir satta att förklara. Exempelvis van der Meulens och Brauns artiklar över forskningspolitiska frågor.²⁴

De är mest intresserade av att förklara hur forskningspolitik blir forskning och hur denna når upp till forskningspolitiska mål. Braun är fokuserad på vad han kallar en fundamental finansieringsparadox; hur når forskningspolitiken maximal nytta samtidigt som den värnar om forskningens frihet? Paradoxen löses inte i artikeln men olika paradigmer diskuteras och en möjlig lösning är att staten ska stödja självreglerande nätverk, istället för att försöka styra genom program och riktade satsningar.²⁵

²¹ Braun & Guston (2003), sid. 303-306.

²² Braun & Guston (2003), sid. 303-306.

²³ Moe (1984).

²⁴ van der Meulen (2003); Braun (2003).

²⁵ Braun (2003). Med ”styrning” genom självreglerande nätverk betonas de organisatoriska förutsättningarna och därmed ska man inte försöka att förändra forskarnas beteenden som program- och riktade satsningar oftast syftar till.

van der Meulen är intresserad av hur forskningsråd agerar mellan staten och forskarna. Forskningsråden är principiellt medlare mellan de båda men denna relation problematiseras och fyra sannolika konfigurationer redogörs för. Förenklat kan dessa fyra beskrivas som att den första låter forskningsråden vara medlare. Den andra, att forskningsråden går forskarnas ärenden, i den tredje konfigurationen går de statens ärenden. I den fjärde låter van der Meulen forskningsråden vara influerade av en tredje part och med hjälp av denna kan de hitta en självständig roll.²⁶

Dessa mer teoretiska antaganden och resultat som framförts av Braun och van der Meulen har kritiserats av Shove. Hon menar att uppdragsgivar- uppdragstagarteorin inte riktigt kan förklara ett utfall, eftersom utfallet beror på att det finns flera uppdragsgivare än vad som framkommer i teorin. Hon argumenterar också att det finns horisontella kopplingar mellan olika satsningar och (för hård) forskningsstyrning riskerar att minimera synergieffekter.²⁷

För denna studies frågeställningar är det speciellt viktigt att ta hänsyn till Shoves resultat. De underminerar inte uppdragsgivar- uppdragstagarteorin men ger viktiga perspektiv på den. Med denna diskussion om för- och nackdelar med teorin vill vi göra några mer konkreta antaganden och operationalisera våra frågeställningar.

Den första frågan som infinner sig är att diskutera relationen mellan uppdragsgivaren och uppdragstagaren. Uppdragsgivaren är KK-stiftelsen som är en från staten relativt fristående finansiär.²⁸ Den är med teoretiska termer en uppdragsgivare och har inte som namnet kanske antyder en medlande roll i van der Meulens mening. KK-stiftelsen är inte ensam om att finansiera forskning vid BTH, det finns åtminstone två andra finansiärer: staten via anslag och via Vetenskapsrådet samt privata anslagsgivare.²⁹ En fråga som infinner sig är hur KK-stiftelsen positionerar sig bland en mångfald av uppdragsgivare för att få sitt/sina uppdrag utförda?

²⁶ van der Meulen (2003), sid. 325-326.

²⁷ Shove (2003), sid. 378-381.

²⁸ Sörlin (2005), sid. 9-15.

²⁹ Högskoleverket (2004), sid. 103, bilaga 1b.

Uppdragstagaren är BTH men BTH som organisation är inte primärt utförare av uppdraget(n) – det är forskargrupper inom högskolan. Det är alltså inte helt enkelt att applicera det teoretiska ramverket ur denna synpunkt. Lite annorlunda uttryckt: vilken roll får högskolan relativt KK-stiftelsen och vilken roll har BTH som organisation, egentligen dess ledning, relativt de som faktiskt utför uppdraget?

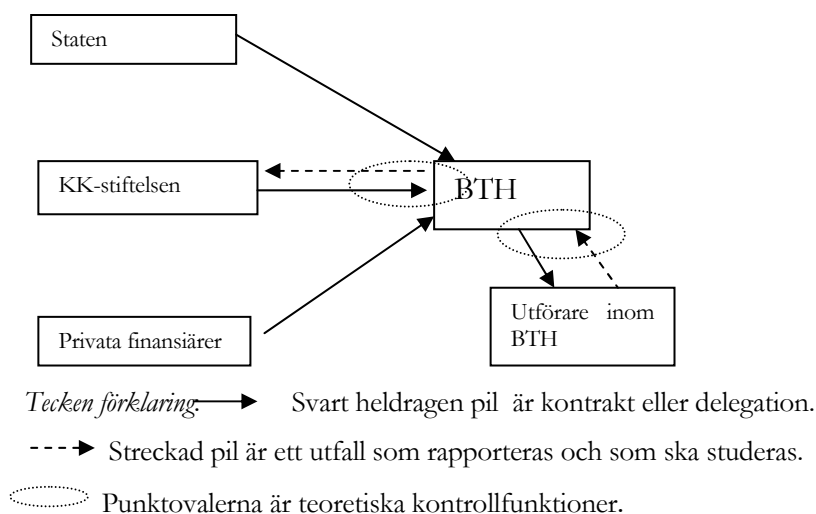
Detta får implikationer för hur mekanismerna fungerar. Kontraktet eller delegationen som alltså är uppdraget som ska utföras riskerar i detta sammanhang inte att direkt nå de som ska utföra det, i detta fall finns det inbyggt ett steg som teorin inte riktigt tar hänsyn till. Denna problematik kan lösas genom att vi antar att högskolan ger med basis av kontraktet en delegation till de (faktiska) uppdragstagarna att utföra arbetsuppgifterna. Antagandet kommer att undersökas eftersom att det ställer stora krav på kontrollfunktionen.

Teoretiskt är kontrollfunktionen viktig för att försäkra sig om att uppdragstagaren följer kontraktet och därigenom minimerar opportunistiskt beteende. En viktig fråga för denna uppsats är att försöka förstå hur KK-stiftelsen arrangerat kontrollfunktionen och om den kan bidra till att förklara utfallet av uppdraget. Vilket är viktigt då vi på teoretisk väg funnit att en organisation som sådan inte utför uppdraget (även om den är en uppdragstagare kontraktsmässigt) utan det utförs via en delegation till grupper eller individer. Hur undviks opportunt beteende i en sådan situation?

I figuren nedan sammanfattas relationerna mellan uppdragsgivare och uppdragstagare. Där finns också mekanismerna som enligt de teoretiska resonemangen vi fört ovan, förklarar både relationerna mellan uppdragsgivare och uppdragstagare samt utfallet av uppdraget.

I modellen nedan har vi alltså antagit att utvecklingen följer de teoretiska antagandena optimalt. Vi har därmed fått fram de relationerna mellan uppdragsgivare och uppdragstagare som exempelvis van der Meulen identifierat på forskningssystemnivå. Det betyder att det finns flera uppdragsgivare, högskolan ska i detta sammanhang ses som en medlare (jämför van der Meulen resonemang ovan). Uttryckt mer teoretisk så delegerar högskolan uppgiften till de arbets- och projektgrupper som inom högskolan utför arbetet.

Figur 1. Relationer mellan BTH och dess uppdragsgivare.



De mer teoretiska resonemangen och antagandena i denna del kommer att undersökas i relation till de övergripande frågorna som ställdes inledningsvis. Genom problemformuleringen och valet av teori fokuseras studien kring kontrakten och hur de uppnådda målen relaterar till andra uppdragsgivare och deras inverkan på utfallet. I en sådan analys måste det naturligtvis framkomma hur och vad som utvecklats i olika satsningar. I detta fall finns redan sådana studier och resultatet från dem kommer att diskuteras i relation till våra frågor.³⁰ Vi kommer att använda oss av textmaterial från KK-stiftelsen, högskolan och de utvärderingar som gjorts av de satsningar som ska studeras. För att få fullständigare information kommer hårt strukturerade intervjuer att genomföras med nyckelpersoner vid högskolan i satsningarna.³¹ Metodiken blir sålunda kvalitativ med textanalys som primär metod och intervjuer som komplement, dvs. tolkningshjälp till textanalysen.

Inledningsvis har BTH:s historik och omvärld beskrivits kortfattat. Därmed har vår första fråga ”Vilken roll har KK-stiftelsen relativt andra forskningsfinansierare vid BTH?” givits en empirisk grund och frågan återkommer i vår analys. Nästa del behandlar relationen mellan BTH och KK-stiftelsen och hur BTH och dess forskare genomfört uppdraget de

³⁰ Toresson-Hallgren, m.fl. (2005); FBA (2003); Dahlgren (2002).

³¹ Urvalet till intervjuerna är gjorda utifrån den teoretiska modellen. Alltså kommer representanter för högskolans ledning, näringslivet och ledare för profilen och plattformen att intervjuas.

fått och ska ligga till grund för vårt svar på frågan: Hur använder sig BTH av KK-stiftelsens satsningar i sitt dagliga arbete? I denna del studeras, i uppdragets mening, framför allt förutsättningarna för samproduktion³² men också hur den tar sig uttryck i arbetet inom plattform- och profilsatsningen vid BTH. I vår analys kommer denna uppsats att diskutera utfallet både från de teoretiska resonemangen och från den empiriska undersökningen. Här kommer frågan om vilka mekanismer som kan bidra till att förklara relationen mellan BTH och KK-stiftelsen att diskuteras. I den konkluderande delen finns våra slutsatser från förstudien. Till detta kommer en sista del som diskuterar vilka tentativa implikationer våra resultat kan ha för KK-stiftelsens fortsatta forskningsfinansiering.

KK-STIFTELSENS PLATTFORMS- OCH PROFILSATSNINGAR VID BLEKINGE TEKNISKA HÖGSKOLA

Vid mitten av 1990-talet initierade KK-stiftelsen sina satsningar på forskningsfinansiering³³ vid mindre och medelstora högskolor i Sverige. Dessa satsningar (på projekt, plattformar och profiler) har också kommit att gälla nya universitet då fyra högskolor fick universitetsstatus i början på det nya seklet. Grunden för KK-stiftelsens forskningsfinansieringssatsningar var att bjuda in alla (dåvarande) högskolor att skapa en forskningsplattform som hade till syfte att utveckla kontakter med näringslivet och i viss mån bedriva forskning, huvudsyftet var dock att få högskolorna att nå en vetenskaplig ”höjd” så att de kunde ansöka om en forskningsprofil. Profilen innebär en större satsning på ett forskningsområde där högskolan har potential att bedriva kvalificerad forskning och i denna satsning kräver KK-stiftelsen motfinansiering av näringslivet.³⁴ Profilsatsningen ska leda fram till att högskolorna får större möjlighet att få konkurrensutsatta medel av andra finansiärer, exempelvis Vetenskapsrådet eller Strategiska forskningsstiftelsen. Ytterligare finns möjligheten att söka om projektmedel

³² Med samproduktion menar vi innehållsmässigt samarbete mellan forskargrupper och företag. Och därmed alltså inte bara finansiering. Samproduktion av kunskap, vare sig den är direkt tillämpbar eller är mer inomvetenskaplig, kan exempelvis ta sig uttryck genom resultatet av industridoktoranders arbete, gemensam metodutveckling, instrumentering mm.

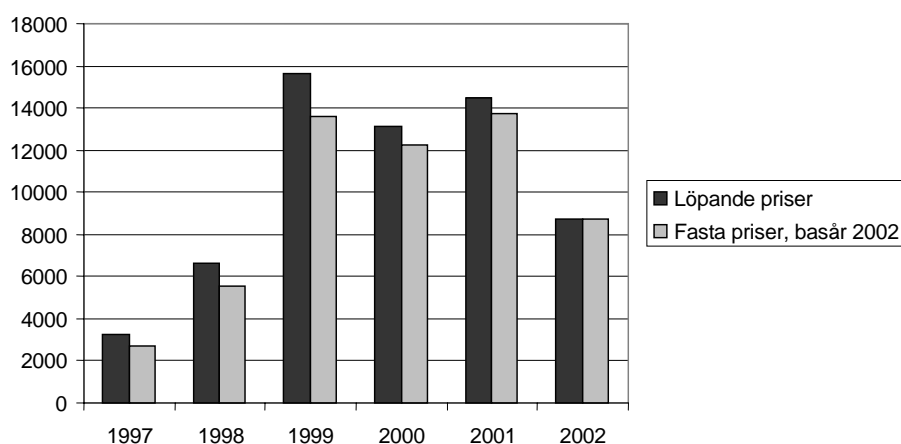
³³ Under årens lopp har KK-stiftelsen utvecklat fyra områden där de finansierar forskning: 1, Forskning vid nya universitet och högskolor, 2, Skogsforskningsprogram, 3, Forskarutbildningar, 4, Industriforskningsinstitut. I denna studie kommer plattform- profilsatsningen inom delområde 1 att studeras.

³⁴ Det är emot denna bakgrund som plattform- och profilsatsningarna inte studeras utifrån problematiskt urval. Dessa satsningar gäller alla högskolor och är sålunda en ”policy”-driven satsning snarare än konkurrensdriven satsning. I det senare fallet är det viktigt att förstå det ”problematiska urvalet” för att kunna förklara ett utfall.

hos KK-stiftelsen. En analys av projektsatsningarna har tidigare analyserats av Sandberg.³⁵ Vi kommer att i denna del fokusera på KK-stiftelsens första plattform- och profilsatsning vid BTH.

Av diagram 2 framgår KK-stiftelsens satsningar vid BTH. Mellan åren 1998 och 1999 mer än tredubblas BTH:s intäkter från KK-stiftelsen i fasta priser. Med en viss variation bibehålls den höga nivån till 2001. Intäkterna avtar kraftigt under 2002. Relativt högskolans totala intäkter är stiftelsens satsningar inte speciellt markanta. Under perioden 1999-2001 ligger de på mellan 14-17%. Under det sista året står dock står KK-stiftelsens satsningar för ca 9% av intäkterna. Denna sjunkande tendens kan förklaras dels av mindre intäkter från KK-stiftelsen men också av att staten via fakultetsanslagen bidrar i allt större utsträckning till forskningsfinansieringen vid BTH. Samma resonemang kan tillämpas om man jämför KK-stiftelsens finansiering relativt övriga finansiärer (forskningsbidragen i diagram 1, sid. 5). Dock bör det noteras att KK-stiftelsen står för nära hälften av dessa bidrag under 2000 och 2001.

Diagram 2, BTH:s intäkter från KK-stiftelsen 1997-2002, löpande och fasta priser, tkr



Källa: Högskoleverket (1999, 2003), Årsrapporterna 1999 sid. 108, tabell 11 och 2003 s. 122, tabell 11.

Anmärkning: Fastprisberäkningen är gjord utifrån SBC:s implicita prisindex för statlig konsumtion totalt. Högskoleverket (2004), sid 20.

³⁵ Sandberg (2005).

Vi konstaterar att KK-stiftelsen är en viktig partner åtminstone finansiellt för BTH³⁶ och observerar att BTH åtminstone tidvis har bedrivit ett framgångsrikt strategiarbete och kunnat inrikta verksamheten mot tillämpad IT. Samtidigt måste BTH:s allt starkare beroende av statlig forskningsfinansiering poängteras och att den strategiska ”inriktningen” blir sårbar när omvärldsfaktorerna ändras. Mot denna komplexa bakgrund ska vi försöka förstå vad KK-stiftelsens plattforms- och profilsatsningar har betytt för utvecklingen.

Profilen ”Tillämpad signalbehandling”

Forskningsprofilen tillämpad signalbehandling kom till som ett direkt resultat av högskolans eget strategiarbete. Den normala gången under senare KK-stiftelsesatsningar är ofta att en plattform följs av en profil. Det var inte aktuellt i detta tidiga skede av satsningar. Profilens verksamhet började under 1998 och avslutades (inom ramen för avtalet med KK-stiftelsen) 2004. Under perioden har KK-stiftelsen bidragit med 36 mkr kronor och näringslivet har bidragit med sammanlagt 53,5 mkr.³⁷ Det övergripande målet för profilen var att ”... hos Högskolan [i Karlskrona/Ronneby] bygga upp en internationellt gångbar akademiskt konkurrenskraftig och en nationellt kommersiellt relevant forskningsmiljö...”³⁸. Vidare stipulerar avtalet att satsningen syftar till att göra profilen till en bestående del av högskolans forskning.³⁹

Profilens forskning delas in i fem inriktningar: 1, Talförbättring, 2, Aktiv buller- och vibrationskontroll, 3, Detektering och klassificering, 4, Undervattensakustik, 5, Telekommunikation.⁴⁰ Inom de olika inriktningarna fanns det både seniora och juniora forskare. Profilarbetet har skett i nära samverkan med företagsvärlden. Inom ramen för profilen har det funnits ett framgångsrikt sätt att transformera vetenskap till kommersiellt gångbara tillämpningar. Där är doktoranderna centrala och fungerar som nyckelpersoner tillsammans med sina handledare i kontakten med företagen. Därigenom har profilen haft

³⁶ Denna slutsats gäller inte bara de plattforms- och profilsatsningar utan också alla andra bidrag KK-stiftelsen beviljat BTH. Det är alldeles självklart att en intressant aspekt av finansieringen är att kunna visa fördelningen mellan olika satsningar. Vi har dock inte kunnat få fram en sådan fördelning. Alltså: diagram 2 visar KK-stiftelsens totala satsningar vid BTH under perioden 1997-2002.

³⁷ Toresson-Hallgren, m.fl. (2005), sid 23.

³⁸ Avtal signalbehandling, sid 3.

³⁹ Avtal signalbehandling, sid 3.

⁴⁰ Dahlgren (2002).

en stark tillämpningsinriktning. Samtidigt har den vetenskapliga nivån varit av hög kvalitet vilket framgår av gruppens relativt höga antal publicerade artiklar i erkända tidskrifter. De internationella nätverken har trots detta inte förnyats och behöver enligt utvärderarna bli stärkta.⁴¹ Men nätverksbyggande tar tid och ett antal nyckelpersoner, framförallt seniora forskare, har lämnat BTH under profilens gång.

Forskningsledaren för profilen har däremot behållit och befast sin position vid högskolan och därmed, i vår mening, lyckats med att leva upp till den roll som forskningsledaren, enligt avtalet mellan KK-stiftelsen och BTH, skulle ha. Meningen med att stärka forskningsledarens position var att högskolan skulle samarbeta med profilen och inte tvärtom.⁴² På så sätt antog avtalsskrivaren att ledningen bakom profilutvecklingen skulle få möjlighet att utnyttja högskolestrukturen under sin etableringsfas.⁴³ Det har dessvärre varit svårt för profilgruppen att utnyttja högskolestrukturen och samarbetet internt på BTH har varit problematiskt. Som det uttrycks i utvärderingen av profilen signalbehandling, har det funnits röster inom högskolan som ansett att profilen varit privilegierad och favoriserad i jämförelse med andra enheter.⁴⁴ Enligt profilledningen har man dock tvingats vara duktig på att få fram externa finansiärer eftersom det inom högskolan varit en kamp om fakultetsanslag.⁴⁵ Orsaken är att forskargrupper med profilmedel inte anses behöva lika mycket fakultetsanslag. Företagsrepresentanter uttrycker även en oro för en sådan finansieringssituation då en hållbar profilutveckling kräver finansiering från olika källor.⁴⁶ Detta motsägs av högskolans ledning som inte anser att en KK-finansiering minskar möjligheten för finansiering via fakultetsmedel.

Den utvärdering som har gjorts av Toresson- Hallgren m.fl. innehöll en sk. ”peer review” av forskningen som bedrivits inom profilen. Kortfattat är deras omdöme av forskningen att den uppfyller målen enligt avtalet. De är dock en aning kritiska när det gäller

⁴¹ Toresson-Hallgren, m.fl. (2005), s 36.

⁴² Toresson-Hallgren, m.fl. (2005), s 32.

⁴³ Toresson-Hallgren, m.fl. (2005), s 32.

⁴⁴ Toresson-Hallgren, m.fl. (2005), s 36.

⁴⁵ Intervju med profilgruppsrepresentant. (20051102)

⁴⁶ Toresson-Hallgren, m.fl (2005), s 37.

ledarskapet vid profilen och att profilen fokuserar för starkt på tillämpningar och därmed kanske inte riktigt kan inarbeta den grundforskning som finns inom området.⁴⁷

Den andra uppgiften som profilen hade var att bygga upp en kommersiellt relevant forskningsmiljö. Denna uppgift tar sig dels uttryck genom att näringslivet matchar KK-stiftelsens bidrag, och dels genom att profilen kommunicerar med omvärlden både genom traditionell publicering av forskningsresultat och via marknadsföringsåtgärder. Matchningen sker på flera sätt: ett problem som har uppmärksammats är att de klausuler i avtalet med KK-stiftelsen som reglerar profilens samverkan med näringslivet inte alltid efterlevs. Ett av skälen till detta är att de stora bolagen inte behöver följa KK-stiftelsens avtal utan kan styra över de uppgifter de vill ha utförda. I vissa fall kan alltså den akademiska frihet som skrivits in i avtalen frångås. Näringslivet menar att de inte upplever några större problem i samarbetet men ur forskarnas perspektiv får detta konsekvensen att i enstaka fall blir resultatredovisningen⁴⁸ (i exempelvis vetenskapliga artiklar) mer generell än om KK-stiftelsen klausuler hade efterlevts. Resultaten av samproduktionen är främst att ca 150 patent har tagits, att profilen bidrar till att företagen får lättare att rekrytera nya medarbetare (både forskare och grundutbildningsstudenter) samt att ytterligare samverkan lättare kan initieras. Kommunikationen med omvärlden har skötts på ett ganska traditionellt akademiskt vis, dvs. genom personliga kontakter. Toresson-Hallgren m.fl. menar att detta lyckats relativt bra och att profilen har ett gott rykte inom svensk signalbehandlingsforskning.⁴⁹

Samproduktionen av kunskap mellan profilen och näringslivet sker till stor del via doktoranderna. Det vanligaste exemplet är industridoktorander som finansieras av ett företag på halvtid och gör sitt avhandlingsarbete inom ramen för anställningen. Forskarna och doktoranderna har alltså accepterat och förstått förutsättningarna för företagets verksamhet och vilka krav det ställer på samarbete. Båda parter anser att ett lyckat samarbete betyder att doktoranderna likvärdigt uppskattar att lösa problem för företagens räkning och att publicera en artikel på en vetenskaplig konferens.⁵⁰ För doktoranderna

⁴⁷ Toresson-Hallgren, m.fl. (2005), sid. 27-29.

⁴⁸ Intervju med profilgruppsrepresentant. (20051102)

⁴⁹ Toresson-Hallgren m.fl. (2005), sid 38-41.

⁵⁰ Toresson-Hallgren m.fl. (2005), sid 34.

har attraktionen legat i profilens tydliga inriktning mot tillämpning som underlättar förståelsen för kommersiellt gångbara tillämpningar.⁵¹ För företagen ligger den tydliga vinning i att doktoranden kan tillämpa sin kunskap i produktionen eftersom företagen menar att man då slipper finansiera en person ”som bara sitter och forskar”.⁵²

Samarbetet mellan näringslivet och akademien finns också representerat i den referensgrupp som etablerades. Enligt avtalet har referensgruppen två arbetsuppgifter. Den första är utvecklande där referensgruppen ska vara behjälplig med ”synpunkter” på verksamheten, vilka samarbetspartners som ska väljas, hur resultaten och verksamheten ska presenteras till utomstående. Den andra arbetsuppgiften var av granskande karaktär, dvs. att referensgruppen skulle granska och kommentera profilens arbete.⁵³ En näringslivsrepresentant i referensgruppen menar att den granskande rollen var helt nedtonad och att arbetet inriktat sig på de utvecklande delarna.⁵⁴

Åtterrapporering sker genom årliga verksamhetsrapporter och via extern utvärdering. Verksamhetsrapporten har gått till referensgruppen som gett synpunkter och sedan har den lämnats till KK-stiftelsen. Högskoleledningen har inte varit aktiva i rapporteringen, de har enligt representanter för högskoleledningen tagit del av den men inte påverkat den.⁵⁵ När det gäller den externa utvärderingen så säger avtalet att om verksamheten inte uppfyller kraven vid halvtidsutvärderingen så kan satsningen avbrytas och personalansvaret för de medverkande faller på högskolan. Om detta skulle inträffa finns en speciell handlingsplan. Satsningen skulle också utvärderas efter avtalets utgång.⁵⁶

Både halvtidsutvärderingen och den slutliga utvärderingen bedömde satsningen generellt som lyckad. Det som ansågs mest problematiskt i slututvärderingen var den fortsatta finansieringen av profilen.⁵⁷ Här ställs profilens roll vid BTH på sin spets. Efter den avslutande satsningen ska den bli en reguljär del av högskolan och stå på egna ben. En

⁵¹ Toresson-Hallgren m.fl. (2005), sid 33-35.

⁵² Toresson-Hallgren m.fl. (2005), sid 39.

⁵³ Avtal om forskningsprofil, bilaga D.

⁵⁴ Intervju med referensgruppsrepresentant. (20051103)

⁵⁵ Intervju med representant för högskoleledningen. (20051103)

⁵⁶ Avtal om profil sid. 6-7 och bilaga F.

⁵⁷ Dahlgren (2002) & Toresson-Hallgren, m.fl. (2005).

ledningsperson vid högskolan menade att KK-stiftelsens satsningar var avgörande för högskolans strategiarbete.⁵⁸ En av de ledande forskarna i profilen menar att profileringen nästan blir ett hinder när finansieringen från KK-stiftelsen tar slut eftersom att profilen inte varit aktuell för exempelvis fakultetsmedel tidigare.⁵⁹ Profilens fortlevnad beror alltså mycket på hur (framgångsrikt) gruppen kan agera både inom och utom högskolan för att få fortsatt finansiering. Trots att profilen är en viktig del av BTH:s strategiska inriktning har övrig verksamhet inom högskolan också ett anspråk på finansiering – och ganska naturligt sätter BTH högskolans överlevnad före profilens. Här kommer de ambitioner som KK-stiftelsen uttryckte i kontraktet, att profilen skulle fortsätta efter finansieringen, i kläm. Det bör tilläggas att KK-stiftelsen inte lämnar finansiering av forskning vid BTH. Den vidareutvecklar den genom att satsa på nya plattformar och profiler med nära anknytning till de föregående. Satsningen på plattformen ”software engineering for telecommunications” kommer att diskuteras nedan.

Plattformen ”Software engineering for telecommunications”

KK-stiftelsens syfte med att stödja utvecklandet av en plattform har varit att skapa en bas för fortsatt forskning inom ett specifikt område. Den ska ses som en vidareutveckling av både högskolans generella strategiarbete och den verksamhet som skett inom profilen tillämpad signalbehandling. På BTH utvecklade man sin första plattform med syftet att etablera mjukvaruforskning. Fokus var kvalitet, utförande och innehåll samt konflikter och interaktioner mellan olika attribut. Inom ramen för plattformen har det funnits ett antal doktorander samt några seniora forskare. Plattformen följdes av en profil.⁶⁰ Den första plattformssatsningen omfattade 5 mkr under åren 1998-2000. Plattform 1 följdes av plattform 2 och omfattade 15 mkr. BTH har också fått projektbidrag som påverkat profilsatsningen.

I plattformsarbetet studerar man uppbyggnaden av mjukvarusystem och framställer metod och tekniskt support för att uppnå en rationell designprocess som optimerar

⁵⁸ Intervju med representant för högskoleledningen. (20051103)

⁵⁹ Intervju med profilgruppsrepresentant. (20051102)

⁶⁰ FBA (2003), sid 61.

kvalitetskraven. Detta är mycket viktigt då området systemdesign är nytt och inte tidigare beforskat i någon större omfattning.⁶¹

Arbetet kring plattformen har fungerat som en engångssatsning och därför har inte KK-stiftelsen krävt någon matchande finansiering av näringslivet, däremot förutsätter man att högskolan etablerar en bas för forskningsverksamhet och ökar möjligheterna för att få stöd från andra kvalitetsgranskande forskningsfinansiärer. Själva idén med plattformen kan formuleras som att den ska underlätta för framtida samproduktion av kunskap. Vid BTH betydde plattformssatsningen konkret att en designmetod som kan användas i telekomindustrin skulle utvecklas. Fyra samverkande nätverk med representanter från både högskolan och näringslivet skulle realisera detta arbete⁶². Utfallet av nätverksarbetet skulle också specificeras i plattformens slutrapport och ligga till grund för det uttalade målet att högskolan efter avslutad plattformssatsning ska ha förutsättningar för att erhålla medel för profilsatsning.

I avtalet för plattformen framgår av plattformsgruppens verksamhetsplanering vilken verksamhet som ska bedrivas. Högskolan har det yttersta ansvaret för att projektet genomförs och att en arbetsgrupp bildas. Etablering av näringslivskontakter uppmuntras men är inte formellt nödvändiga. Arbetsgruppen har haft samarbeten med stora företag och ett antal mindre företag inom telekomindustrin. Mycket av företagskontakten har skett inom arbetsgruppens nätverk.⁶³

Vidare ska arbetsgruppen ha ett aktivt stöd från en mentorsgrupp på ca fem personer, med kopplingar till både högskolan och näringslivet. Mentorsgruppen ska stödja projektet med sina nätverk samt vara införstådda med forskningsplanen och aktivt stödja denna. I praktiken har gruppen bestått av fem professorer varav två med en stark företagskoppling. Arbetet sker i samverkan med arbetsgruppen. En redogörelse över informations- och kontaktverksamheten i projekten ska även göras. Av avtalet framgår att en hemsida för projektet måste etableras från projektstart. Där ska arbetsgruppen dokumentera och uppdatera projektets utveckling, exempelvis genom publicering av

⁶¹ Avtalet för forskningsplattform, bilaga 1

⁶² Avtalet för forskningsplattform, bilaga 1

⁶³ Avtal för forskningsplattform, intervjuer med projektledare och mentorsgrupp.

artiklar och information till ett antal nätverk som på så vis upprätthåller kontakten med industrin.⁶⁴

Enligt avtalet är arbetsgruppen skyldig att lämna in en årsrapport som behandlar de väsentliga projektområdena, resultat, rekryteringar, vetenskaplig kvalitet, samarbete, industriell/regional relevans, etablering vid högskolan och företagsanknytning. Mentorsgruppen har också en del i återsrapporteringen till KK-stiftelsen, exempelvis ska årsrapporten och projektplanen vara undertecknad av mentorsgruppen. KK-stiftelsen vill även ha ett utlåtande från företag med anknytning till projektet och en redogörelse för informationsarbetet. Högskolan har ingen formell roll i återsrapporteringsarbetet men tar enligt högskoleledningen del av rapporteringen.⁶⁵ KK-stiftelsen poängterar att man kan komma att utse en extern alternativt intern grupp för en utvärdering av projektet. KK-stiftelsen har också enligt avtalet fri insyn i projektarbetet.⁶⁶

I den utvärdering som gjorts föll KK-stiftelsens satsning på forskningsplattformen vid BTH väl ut. Det är svårt att avgöra hur mycket plattformssatsningen påverkar strategiarbetet generellt. Dock menar en av ledarna vid högskolan att KK-stiftelsens satsningar är ”avgörande”⁶⁷ eftersom de stödjer arbetet med den strategiska ”inriktningen” mot tillämpad IT vid högskolan. Alltså är stiftelsen en viktig källa till finansiering och dess stöd används som argument för att bibehålla den strategiska inriktningen. Satsningen ledde också till att BTH kunde, framgångsrikt, ansöka om ytterligare en forskningsprofil med inriktning mot Engineering Software Qualities (BESQ) som startades i juli 2002 och kommer att avslutas under 2008.

⁶⁴ Avtal för forskningsplattform.

⁶⁵ Intervju med representant för högskoleledningen (20051103).

⁶⁶ En övergripande utvärdering över KK-stiftelsens plattformssatsningar skedde 2003, FBA (2003).

⁶⁷ Intervju med representant för högskoleledning. (20051103)

ANALYS

Genom att ha beskrivit villkoren för och arbetet i profilen och plattformssatsningen har vi kunnat identifiera de kopplingar mellan utförare, högskola, näringsliv och KK-stiftelsen som teorin förutsäger ska finnas. I denna del kommer satsningarna analyseras utifrån de funktioner som kopplingarna teoretiskt ska ha. Alltså kommer utvecklingen analyseras från den modell som i teoriavsnittet (sid. 13) identifierar och bestämmer relationerna mellan arbetsgrupperna vid högskolan, högskolan, näringsliv och KK-stiftelsen.

För att återvända till våra frågeställningar så ville vi undersöka vilken roll KK-stiftelsen har för BTH och hur stiftelsen påverkar det dagliga arbetet vid högskolan. Vi ville också belysa de empiriska frågorna genom att studera mekanismerna i uppdragsgivar-uppdragstagar-teorin. Eftersom BTH aktivt arbetar med sin strategi bör också olika finansierares vilja spela en stor roll för högskolan. Staten ger, via sina fakultetsanslag, i princip BTH fria händer att använda medlen för att finansiera vilken forskningsinriktning de föredrar (däremot krävs en inriktning av utbildningarna mot tillämpad IT). Både KK-stiftelsen och näringslivet har precisa krav på resultaten. KK-stiftelsens satsningar har generellt fungerat som ett stöd i högskolan strategiarbete. Dock spelar inte satsningen en stor roll när medlen tar slut, utan betraktas då av högskolan som vilken verksamhet som helst. Näringslivet spelar en liknade roll som KK-stiftelsen dock med undantaget att det verkar mer mot verksamheten inom plattformen och profilen och har inte samma ambitioner när det gäller att påverka högskolan generellt. Näringslivet är däremot mycket intresserat av verksamheten i plattformen men kanske framförallt inom profilen, eftersom det är den forskningen som de vill ha tillgång till.

Sett från plattformen, men kanske framför allt från profilen, blir dessa relationer en aning problematiska. Med teoretiska termer blir uppdragstagaren helt beroende av två uppdragsgivare – med olika agendor. Denna situation innebär att verksamheten blir klämd mellan uppdragsgivarna och får svårt att utveckla verksamheten mot en fortsatt överlevnad, exempelvis genom att profilen haft svårt att få anslag i samma storlek som KK-stiftelsen gett. Detta verkar också menligt på samproduktionen eftersom att den är beroende av ytterligare stöd från andra anslagsgivare än näringslivet. Att profilen dessutom måste anstränga sig för att få stöd av högskolan (precis som övrig verksamhet vid högskolan) menar vi är en indikator på att profilen har ett stort stöd så länge den har

extern finansiering, men att det är finansiering främst och inte verksamheten som har mest betydelse. Med dessa resultat kan slutsatsen att två starka uppdragsgivare med klart uttalade agendor få som konsekvens att mera kortsiktiga mål uppnås men att den långsiktiga överlevnaden inte stöds av ett sådant arrangemang.

En förklaring till vår slutsats är att kontrollfunktionen är för stark. Framför allt gäller detta profilens samverkan med större företag. Företagen kan som framgått ovan gå ifrån de regler för samverkan som finns i avtalet mellan profilen och KK-stiftelsen. Företagen blir alltså i vissa fall en dominerande uppdragsgivare som ser till att ”deras” forskningsuppgifter blir utförda. Men också KK-stiftelsen har hårda krav på uppföljning och kan avsluta sin finansiering om inte en halvtidsutvärdering faller väl ut. Till detta kommer att BTH inte har en aktiv roll i uppföljningsarbetet. Kontrollen av satsningarna sker inte via högskolan som vi antog i modellen (figur 1 sid 8), utan rapporteringen går direkt till uppdragsgivaren. BTH har inte rollen, med van der Meulens ord, som medlande mellan uppdragstagarna och uppdragsgivarna. Ur kontrollperspektivet har högskolan bara en roll om arbetsgruppen misslyckas.

Resultatet av denna hårda kontroll, utan en medlingsfunktion, blir att uppdragsgivaren-/arna får bra resultat enligt de kontrakt som skrivits. Alltså uppfyller uppdragstagarna arbetsuppgifterna som stipulerats i kontrakten. Vad som däremot faller bort är långsiktig överlevnad genom utveckling av forskningen. Ett exempel på detta är att profilen bör enligt den ”peer review” som genomförts, utveckla sin verksamhet till att innehålla mer grundforskning. Vår slutsats blir alltså att det finns få horisontella kopplingar (samarbeten i nätverk med grupper som exempelvis har inriktning mot grundforskning inom signalbehandling) och att uppdragsgivar- uppdragstagarteorin kan via sin fokusering på kontrollfunktionen förklara varför det inte har funnits utrymme att etablera fler horisontella nätverk. Denna slutsats går emot Shoves resultat att den teoretiska ansatsen inte kan förklara nätverksbyggandet, i vårt fall brist på det, vid en satsning. Dock är vår slutsats i linje med Shoves andra argument att för hård styrning, eller i detta fall kontroll, verkar menligt för den långsiktiga inriktningen och överlevnaden av exempelvis forskningsprofilen vid BTH.

KONKLUSION

För att återgå till den första delen av studiens uppdrag, dvs att peka ut intressanta frågeställningar, teoretiska och metodologiska angreppssätt vill vi här diskutera några problem som vi identifierat. Även om denna uppsats bidragit till att förklara vissa delar av KK-stiftelsens tidiga plattform- och profilsatsningar vid BTH så finns det också andra intressanta aspekter som kommit fram i uppsatsen, vilka det teoretiska ramverket inte förmår att klargöra. Exempelvis, hur kommer det sig att profilen lyckas med att etablera ett nätverk med ett antal liknande forskningsmiljöer/grupper i Sverige men inte med en grundforskningsmiljö? Berodde nätverksbyggandet med liknande miljöer på att forskarna gjorde det av nödvändighet, dvs. för att uppnå gott resultat att visa sina uppdragsgivare (med vår teoretiska utgångspunkt borde det vara så), eller fanns det andra motiv? Ett skulle kunna vara att det finns ett embryo till att vidga sin forskningsinriktning mot grundforskning men av olika skäl blev det inte av? Ett annat exempel är att profilen förlorade flera av sina medarbetare under projektets gång. Det kan bero på många saker, för hård kontroll är teorins svar, men andra möjliga förklaringar verkar troligare, som att de fick ett bättre arbete och därmed bättre möjligheter någon annanstans.

Ett annat problem detta angreppssätt inte riktigt kan förklara är det så kallade ”finansieringsspelet”. Frågor som vad det fanns för alternativ till KK-stiftelsens satsningar, före, under och efter plattformarnas och profilernas arbete kan inte riktigt besvaras fullt ut. I denna studie har vi undersökt ett av alternativen (som egentligen är en del av satsningen) nämligen näringslivet. Vi har kunnat observera att före KK-stiftelsens satsningar fanns få alternativ till finansiering för de undersökta forskargrupperna vid BTH. Högskoledningen menar dessutom att finansieringen av forskningsprofilen ”Tillämpad signalbehandling” från KK-stiftelsen är avgörande för högskolans forskningsinriktning. Dock menar vi att forskargrupperna har haft svårt att få långsiktig finansiering utöver den (alltså finansiering från KK-stiftelsen och näringslivet) som ingått i profilen och plattformen. Detta kan upplevas som ett relativt litet problem under profilens verksamhetstid men får stora konsekvenser efter att profilen avslutats. Exempelvis har forskargruppen kring ämnet ”Tillämpad signalbehandling” endast kunnat få mindre projektfinansiering på kortare tid efter att medlen från profilsatsningen tagit slut, fortsättningen på plattformen uppfyller däremot motfinansieringskravet eftersom att profilen BESQ följer på den. Denna studie kan identifiera ovanangivna problem men

egentligen inte förklara det, eftersom det återigen blir tydligt att profilen blir klämd mellan två uppdragsgivare. Men som vi vet var ett av syftena med satsningarna just att få näringslivet att finansiera mer av forskningen vid BTH och som vi sett sker det till en liten grad, efter att profilfinansieringen upphört. En annan möjlig förklaring (som behöver studeras) är att en s.k. undanträngningseffekt uppstår, dvs. att andra finansiärer inte vill satsa på profilen när den har finansiering från KK-stiftelsen. Vidare behöver näringslivets satsningar undersökas djupare. Hur implementeras de åtaganden som finns i kontrakten? Vi har sett att de ger forskarna ett värdefullt stöd, både i verksamheten och kontaktmässigt men varför fortsätter inte detta i lika hög utsträckning efter att satsningarna tagit slut? Beror det på att kontakterna med högskolan som sådan inte realiseras? Eller är en viktig faktor att samproduktionen mellan forskargruppen och näringslivet kräver ytterligare en finansiär och som då har rollen att finansiera forskarnas deltagande?

I denna studie borde vi kunnat uttala oss om dessa frågor men här blir nackdelarna med en fokuserad fallstudie uppenbara. Det är alltså svårt att utifrån en fallstudie att svara på de identifierade frågorna eftersom att svaret kan vara beroende av flera olika faktorer. Exempelvis, vet vi från vår inledning att de företag som är med och finansierar profilen tillämpad signalbehandling vid BTH led ganska svårt av konjunkturedgången, vilket är beskrivet i inledningen, under det tidiga 2000-talet och att stora nedskärningar gjordes i FoU-verksamheten. Därmed kan utebliven vidare satsning bero på att företagen helt enkelt inte hade möjligt även om viljan fanns där. Att kontrollera för sådana effekter kräver systematiska studier av flera lärosäten och att vidga en framtida studie till att även innehålla KK-stiftelsens projektfinansiering. Svaret på den andra och tredje frågan är delvis beroende av svaret på vilken roll omvärlden har men också av systematisk empiri: Finns det exempelvis profilsatsningar som lyckats få tag i en tredje part som är villig att ta ett lika stort ansvar som KK-stiftelsen gjort under profilsatsningen eller hamnar de flesta forskargrupper i samma bekymmersamma situation som profilen vid BTH gjorde? Eller är profilen tillämpad signalbehandling ett särfall? Vi vet alltså inte i vilken grad slutsatserna från BTH går att generalisera. Därmed kan vi alltså inte dra några generella slutsatser om dessa relationer från den förstudie vi gjort men vi konstaterar att dessa frågor går att besvara med en systematisk genomgång av KK-stiftelsens olika forskningsfinansieringssatsningar.

Mot bakgrund av studiens resultat och de invändningar och nyanseringar som vi ovan diskuterat menar vi att problemet som sådant, att förstå strategisk utveckling och forskningsfinansiering i en kontext av olika finansiärer och hur de relateras till varandra, är tillräckligt intressant för att studeras vidare. De frågor vi ställde behöver delvis formuleras om och öppnas upp - inriktningen på dem menar vi är tankeväckande. När det gäller det metodologiska angreppssättet menar vi att det behöver utökas med mer kvantitativ inriktning för att kunna analysera "finansieringsspelet" och att intervjumetodiken troligtvis tjänar på att öppnas upp. Dessutom skulle både den kvantitativa och den kvalitativa metodikens angreppssätt fogas samman av en något annorlunda teoretisk ram. Trots att den ganska formella uppdragsgivaruppdragstagarteorin har anpassats av välrenommerade forskare till studier av forskningsfinansiering menar vi att denna förstudie har visat att teorin fortfarande inte förmår att lyfta fram och förklara viktiga perspektiv för att få en riktig inblick i vad som egentligen sker vid en satsning. Dock förklarar den och lyfter fram vissa relevanta delar men i vår bedömning behöver den vidareutvecklas och kompletteras med andra teoretiska angreppssätt. Ett sådant är att försöka kombinera den använda teorin med nyinstitutionella ansatser för att komma åt de mer informella aspekterna av forskningsfinansieringens betydelse för forskargrupperna, högskolan och övriga finansiärer, framförallt företagets roll.

Det andra uppdraget var att ge tentativa policyrekommendationer, d.v.s. att ge KK-stiftelsen några idéer om hur man kan förbättra sitt arbete med forskningsfinansieringen. Ett par finns beskrivna nedan, de bör läsas och förstås med stor försiktighet. Syftet med dem är alltså att visa på vilken typ av rekommendationer en fullskalig studie kan ge.

POLICYIMPLIKATIONER FÖR KK-STIFTELSEN

Det första vi vill föra fram är att plattformen fyller sitt syfte som inkörsport till en fördjupad forskningsinsats (profil) och att plattformen skapar förutsättningar för samproduktion av kunskap. Vi kan alltså inte i detta fall ge någon mer rekommendation än fortsätta på inlagen väg. Observera här att detta gäller denna studie, det kan finnas exempel på plattformar som inte lyckats lika väl och kanske måste denna rekommendation nyanseras exempelvis genom att vissa högskolor inte har samma inriktning och specialkunskaper som forskarna vid BTH har. Dessutom kan det ha att göra med hur strategiarbetet skapas och fungerar vid mindre specialiserade högskolor och nya universitet.

När det gäller profilen är ett första tentativt förslag en förändring av kontrakten. Vi menar att viss möjlighet att få större utväxling av KK:s profilsatsningar är att ytterligare betona den frihet för forskarna som behövs för att överleva på långsikt. Återigen denna rekommendation gäller detta fall där utvärderingen av forskningen fallit väl ut. Möjligtvis är den modell av självreglerade nätverk som har föreslagits av Braun (se sidan 10) en möjlig väg att gå. En sådan förändring skulle betyda att satsningarna fokuserade mer på organisatoriska förutsättningar än att försöka ändra på forskargruppens beteenden. Det skulle också betyda att kontrakten i större utsträckning skulle bygga på förtroende än måluppfyllelse och resultat. Styrningen eller kontrollen går då över till att fokusera på kunskapsproduktionens processer i stället för som nu fokusera på avtalsmässiga principer. Exempelvis kan KK-stiftelsen samarbeta mer med högskoleledningen och genom detta skapa organisatoriska förutsättningar för profilens överlevnad och för hur stiftelsen bäst kan stödja den. Alltså ett parallellt spår till klausulen om att KK-stiftelsen förbehåller sig rätten att dra tillbaka finansiering om profilen inte kan sägas ha nått de mål som avtalet stipulerar.

Ytterligare ett sätt att arbeta med forskningsfinansiering är att låta flera finansiärer vara med från början. En möjlighet är att kräva att högskolan finansierar vissa delar, exempelvis någon doktorand, via sitt fakultetsanslag. En annan möjlighet är att låta andra regionala eller nationella finansiärer vara med från början, exempelvis VINNOVA, landsting eller länsstyrelser.

Även om vi kommit fram till att effekten av kontrollfunktionen är (för) stor och leder till ”inläsningseffekter” menar vi att den nog ska behållas som den är nu, givet att högskolan involveras mer med ett utvecklande syfte och därmed riktar sig mer mot att kontrollera processer än resultat. Kombinationen av mer generell utvärdering och ”peer review” skapar ett tryck att utveckla hela verksamheten, inte bara forskningen. Dock med reservationen att kontrakten bör ge utrymme för mer generisk kunskapsutveckling, exempelvis genom grundforskning.

För att åter knyta an till vårt uppdrag och diskutera företagets och samproduktionens roll i KK-stiftelsens satsningar vill vi främst peka på problemet med profilens långsiktiga överlevnad. Här menar vi att företagets långsiktiga roll inte tillräckligt lyfts fram i avtalen och under profilsatsningens genomförande. I detta sammanhang blir vårt resonemang om att samproduktion mellan näringsliv och forskargrupp behöver en tredje part som finansierar högskoleforskarnas deltagande viktig. Resonemanget har fått oss att ställa frågan om vad näringslivets finansiering består av och varför den, om den består av anslag till forskargruppen, minskar när KK-stiftelsens satsning slutar. Till detta kommer att vi inte kan dra några ytterligare slutsatser från vår fallstudie eftersom att i just detta fall är omvärldsfaktorerna mycket viktiga. Dessutom kan profilen tillämpad signalbehandling vara ett särfall. Alltså är det många faktorer i denna förstudie som behöver sättas in i ett större empiriskt sammanhang och först då kan generella slutsatser dras. Med dessa reservationer vill vi återigen påpeka att en förstudie alltid har karaktären av att identifiera problem och nya frågor - inte ge generella svar.

För att summera, vill vi knyta an till Sörlins avslutningskapitel i boken ”I den absoluta frontlinjen”. Där menar Sörlin att stiftelserna ville vara strukturpåverkande men de underskattade den komplexitet och den mångfald av konkurrerande och kompletterande intressen som finns i det svenska forskningssystemet. Det är naturligtvis inte möjligt att via en fallstudie belägga eller bekräfta ett påstående som är på systemnivå - dock har vi funnit spår av denna komplexitet. Sörlins slutsats skulle kunna problematiseras och diskuteras vid en mer systematisk studie av KK-stiftelsens satsningar. En sådan studie skulle både kunna bidra till förståelsen av den komplexa verklighet som de svenska högskolorna verkar i och bidra till utvecklingen av dem.

REFERENSER

Avtal Plattform 1. KK-stiftelsen. Diarienummer 1505/97.

Avtal Profil 1. KK-stiftelsen. Diarienummer 1996/2123.

Braun, D & Guston, D H (2003), Principal – agent theory and research policy: an introduction, *Science and Public Policy* (2003), vol 30, no 5, Beech Tree Publishing.

Braun, D (2003), Lasting tensions in research policy making – a delegation problem, *Science and Public Policy* (2003), vol 30, no 5, Beech Tree Publishing.

Dahlgren, L-O (2002), *Största möjliga tyssstnad, Deltidsutvärdering av KK-stiftelsens satsning på forskningsprofilen Tillämpad signalbehandling vid Blekinge tekniska högskola*, KK-stiftelsen.

FBA Holding AB (2003), *Plattformar: en utvärdering av KK-stiftelsens satsning på uppbyggnad av spetskompetenta och näringslivsrelevanta FoU miljöer*, KK-stiftelsen.

Haikola, L. (2002), *Blekinge tekniska Universitet: Ett profiluniversitet med fokus mot tillämpad IT*, Universitetsansökan 20020910.

Högskoleverket (1999). *Högskoleverkets årsrapport 1999*.

Högskoleverket (2003). *Högskoleverkets årsrapport 2003*.

Högskoleverket (2005). *Högskoleverkets årsrapport 2005*.

Högskoleverket (2004), *Högskolan samverkar*, Högskoleverkets rapportserie 2004:38R.

Högskoleverket (2004), *Intäkter för forskning och forskarutbildning 1997-2002*, Högskoleverkets rapportserie 2004:14R.

KK stiftelsen (I tryck) *Profilen tillämpad signalbehandling: Slututvärdering av KK-stiftelsens profilsatsning vid Blekinge Tekniska Högskola. En rapport från KK-stiftelsen* KK-stiftelsen.

Langberg, K (2002), Managing in the Triple Helix – from a university perspective, CASE: Department of Dairy and Food Science, The Royal Veterinary and Agricultural University in Copenhagen, Working papers 2002/13, Analyseinstitut for Forskning.

Larsson, A & Wood, A (2005) Marknadsföring och varumärkesbyggande, Universitet och högskolor i konkurrens, Högskoleverkets rapportserie 2005:14 R.

Leydesdorff, L & Etzkowitz, H (2001), “The transformation of University-Industry-Government Relations”, *Electronic Journal of Sociology*, vol. 5, no. 3, march 01.

Marginson, S (1997), *Markets in education*, Allen and Unwin.

Moe, T-M (1984), The New Economics of Organisation, *American Journal of Political Science*, volm 28, no 4, sid 739-777.

Sandberg, M (2005), "Samverkan högskola-näringsliv – ny start för regionerna?" i Sörlin, Sverker (red) (2005), "I den absoluta frontlinjen" – En bok om forskningsstiftelserna, konkurrenskraften och politikens möjligheter, Nya Doxa.

Salerno, C (2004), Public Money and private providers: Funding channels and national patterns in four countries, *Higher Education*, no. 48, pp. 101-130

Schild, I & Sörlin, S (2005), "Mer tvärvetenskap?", i Sörlin, Sverker (red) (2005), "I den absoluta frontlinjen" – En bok om forskningsstiftelserna, konkurrenskraften och politikens möjligheter, Nya Doxa.

Schilling, P (2005), Research as a source of strategic opportunity? Re-thinking research policy developments in the late 20th century, Umeå studies in Economic History Nr 32/2005.

Schmidt Kalpazidou, E (2002), *Organisation and Management of Research Environments*, Working papers 2002/1, Analyseinstitut for Forskning, Aarhus.

Shove, E (2003), Principals, agents and research programs, *Science and Public Policy* (2003), vol 30, no 5, Beech Tree Publishing.

Slaughter, S & Leslie, L-L (1997) *Academic capitalism : politics, policies, and the entrepreneurial university*, Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1997.

Slaughter, S & Rhoades, G (2004), *Academic capitalism and the new economy*, Johns Hopkins Univ. Press.

Sörlin, S (red) (2005), "I den absoluta frontlinjen" – En bok om forskningsstiftelserna, konkurrenskraften och politikens möjligheter, Nya Doxa.

Teixeira P, Jongbloed B, Dill D, & Amaral A (eds.) (2004) *Markets in Higher Education: Rhetoric or Reality?* Kluwer.

Uhlen, Å., Finsrud, H., och Nilsson, J-E. (2005). *Cross-Regional Learning: First impressions from a cross-regional learning project between Blekinge and Vestfold*. Högskolor och samhälle i samverkan, Östersund 6-8 april 2005.

van der Meulen, B (2003), New roles and Strategies of a research council: intermediation of the principal-agent relationship, *Science and Public Policy* (2003), vol 30, no 5, Beech Tree Publishing.

TIDIGARE ARBETSRAPPORTER

- 2001:1 Alexander Kanaev & Albert Tuijnman : *Prospects for Selecting and Using Indicators for Benchmarking Swedish Higher Education*
- 2001:2 Lillemor Kim, Robert Ohlsson & Ulf Sandström : *Kan samverkan mätas? Om indikatorer för bedömning av KK-stiftelsens satsningar*
- 2001:3 Jenny Beckman, Mats Brenner, Olle Persson & Ulf Sandström : *Nya arbetsformer inom diabetesforskning – studier kring en nätverkssatsning*
- 2001:4 Ulf Sandström : *Om den svenska arkitektur-, bostads- och stadsbyggnadsforskningens karaktär*
- 2001:5 *Verksamhetsberättelse 1999-2000, Föreningen för studier av forskning och utbildning*
- 2001:6 *Kunskapssystem i förändring, Verksamhetsprogram 2001-2003*
- 2001:7 Martin Meyer : *Science & Technology Indicators Trapped in the Trippel Helix?*
- 2001:8 Bo Persson : *Reluctant Agencies : Sectorial Agencies and Swedish Research Policy in the 1980s*
- 2002:9 Sverker Sörlin: *Cultivating the Places of Knowledge*
- 2002:10 Lillemor Kim: *Masshögskolans paradoxer – fem inlägg i den svenska högskoledebatten*
- 2002:11 Henry Etzkowitz: *The Triple Helix of University - Industry - Government : Implications for Policy and Evaluation*
- 2002:12 PREST, University of Manchester: *A Comparative Analysis of Public, Semi-Public and Recently Privatised Research Centres*
- 2002:13 Maria Wikhall: *Culture as Regional Attraction : Migration Decisions of Highly Educated in a Swedish Context*
- 2002:14 Göran Friberg: *Svenska Tekniker 1620-1920 : Om utbildning, yrken och internationell orientering*
- 2002:15 Hans Löf & Almas Heshmati: *The Link Between Firm Level Innovation and Aggregate Productivity Growth : A Cross Country Examination*
- 2002:16 Sverker Sörlin: *Fungerar forskningssystemet?: Några strategiska frågor för strategisk forskning*
- 2002:17 Tobias Harding, Ulf Sandström, Sverker Sörlin & Gella Westberg: *God avkastning på marginellt risktagande? Bidrag till en utvärdering av nordiskt forskningssamarbete inom ramen för NOS.*
- 2002:18 Ingrid Schild & Sverker Sörlin: *The Policy and Practice of Interdisciplinarity in the Swedish University Research System*
- 2002:19 Henrik Karlsson: *Konstnärlig forskarutbildning i Norden*
- 2002:20 Laila Abdallah: *Resultat eller process : Trender inom utvärdering av svensk högskoleutbildning under 1990-talet*
- 2002:21 Jan-Eric Degerblad, Olle Edqvist och Sam Hägglund: *Utvärderingsspelet*
- 2003:22 Ulf Sandström, Laila Abdallah, Martin Hällsten: *Forskningsfinansiering genom regional samverkan*
- 2003:23 Hans Löf: *Dynamic Optimal Capital Structure and Technological Change*
- 2003:24 Janz, Norbert, Löf, Hans & Bettina Peters: *Firm Level Innovation and Productivity : Is there a Common Story Across Countries?*
- 2003:25 Sandström, Ulf & Martin Hällsten: *Företagens finansiering av universitetsforskning – en översikt i mars år 2003*
- 2003:26 Bo Persson: *Typifying Scientific Advisory Structures and Scientific Advice Production Methodologies*
- 2003:27 Anders Broström, Hans Löf & Carolina Sigfridsson: *Kartläggning av högre utbildning och universitetsforskning i Mälardalen*
- 2003:28 Hans Westlund : *Regionala effekter av högre utbildning, högskolor och universitet. En kunskapsöversikt.*
- 2003:29 Göran Melin : *Effekter av postdoktorala studier*
- 2004:30 Sverker Sörlin (ordf.), Mårten Carlsson, Britt-Marie Drottz-Sjöberg och Göran Melin: *Utvärdering av det svenska medlemskapet i IIASA*
- 2004:31 Sverker Sörlin, *Institutssektorn, högskolan och det svenska innovationslandskapet*

- 2004:32 Anders Broström, Enrico Deiacco & Sverker Sörlin: *Tekniska universitet på världsmarknaden? -motiv och förutsättningar för en strategisk allians mellan KTH och Chalmers*
- 2005:33 Lillemor Kim & Ewa Olstedt : *Utbildningsvetenskapliga kommittén- en ny aktör i forskningslandskapet*
- 2005:34 Enrico Deiacco & Anders Broström: *Kunskapsregion Stockholm på världsmarknaden - möjligheter och utmaningar för det regionala tillväxtprogrammet*
- 2005:35 Göran Melin: *De nya kulturutbildningarna - en undersökning av nya typer av högskoleutbildningar på kulturområdet*
- 2005:36 Lillemor Kim & Per Janson: *Kompetens för evidens – om Vårdalstiftelsens särskilda kompetenssatsningar*
- 2005:37 Hans Löf & Anders Broström: *Does Knowledge Diffusion between University and Industry Increase Innovativeness*
- 2005:38 Anders Broström, Enrico Deiacco & Göran Melin: *Vägval för Örebro universitet och Mälardalens högskola : Utredning av förutsättningar för fusion, allians eller annan samverkan*
- 2005:39 Maria Johansson, Lillemor Kim, John Storan & Sverker Sörlin: *Bridging the Gap – Comparing Actions for Widening Participation in Higher Education in Sweden and England*
- 2005:40 Enrico Deiacco, Maria Johansson & Hans Westlund: *Ju mer vi är tillsammans... – Utvärdering av Delegationen för regional samverkan om högre utbildning*
- 2005:41 Enrico Deiacco & Fredrik Lagergren med medverkan av Åsa Smedberg: *Energisystemforskning – till vad och hur mycket? Utvärdering av programmet för Allmänna energisystemstudier*